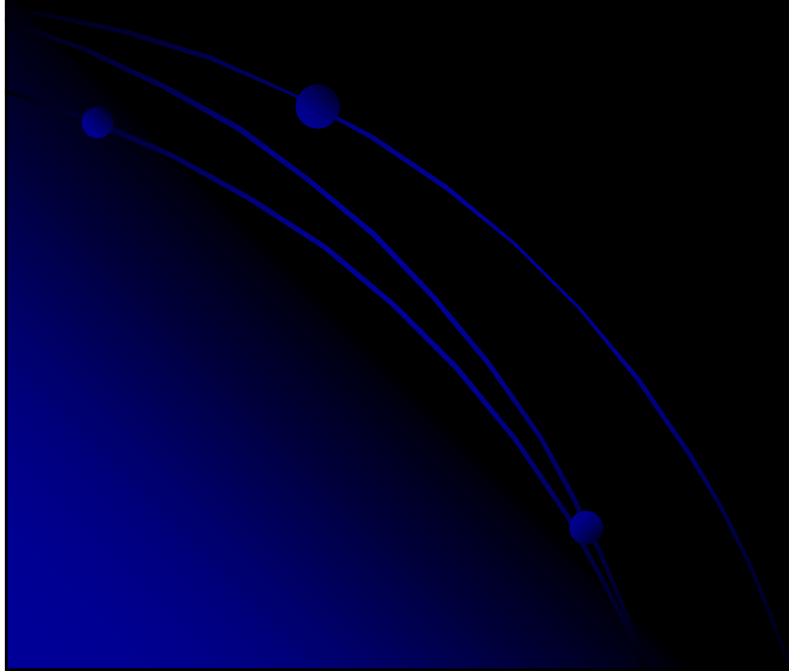

ZÁKLADY NEFISKÁLNÍ ČÁSTI FINANČNÍHO PRÁVA

System finančního práva – předmětové kritérium

Finanční právo

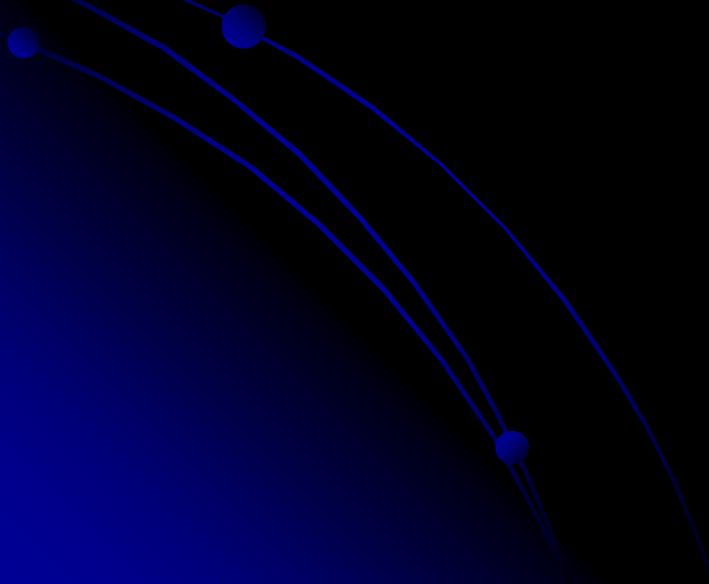
```
graph TD; A[Finanční právo] --- B[Fiskální část]; A --- C[Nefiskální část]
```

Fiskální část

Nefiskální část

Předmět nefiskální části

- Chování ve společenských vztazích, které vznikají v rámci veřejnoprávního dohledu/dozoru nad finančními činnostmi
- Tyto vztahy přímo nesouvisí s procesem tvorby a užití veřejných peněžních fondů

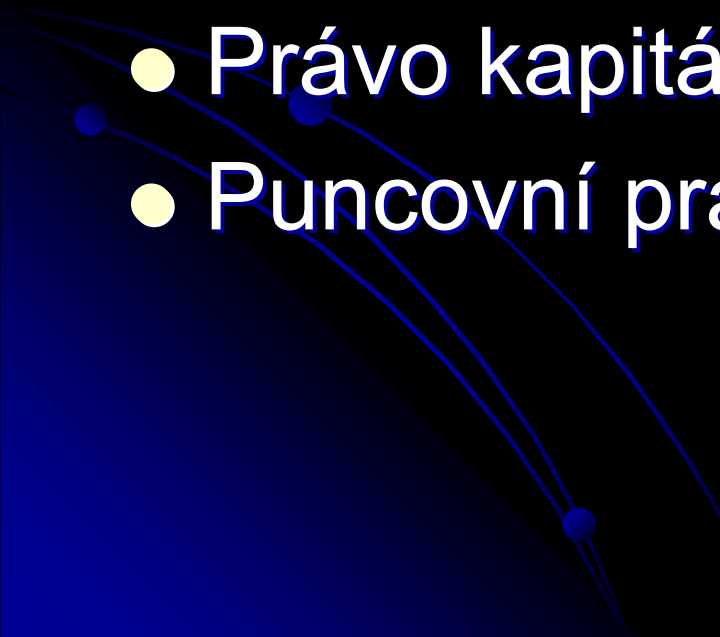
Oblasti regulace

- Peněžní oběh a platební styk
 - Bankovní dohled
 - Devizová správa
 - Dohled v pojišťovnictví
 - Dohled nad kapitálovým trhem
 - Puncovníctví
-

Metoda regulace

- Převažují prvky administrativně právní metody regulace
- Modifikace: uplatňováním ekonomických nástrojů působení na peněžní vztahy (hodnota Kč)
- Kombinace veřejnoprávních aktů a smluv

Vnitřní systémová charakteristika

- Měnové právo
 - Devizové právo
 - Veřejné bankovní právo
 - Pojišťovnické právo
 - Právo kapitálové trhu (VP)
 - Puncovní právo
-

Vnější charakteristika a akceptace

- Součást finančního práva
- Blízkost správnímu právu (hospodářské právo)
- Veřejné bankovní právo x obchodní právo
- Pojišťovnické právo x občanské právo
- Finanční právo *sensu stricto* x fiskální právo

Měnové právo

Právní regulace peněžního oběhu
a platebního styku

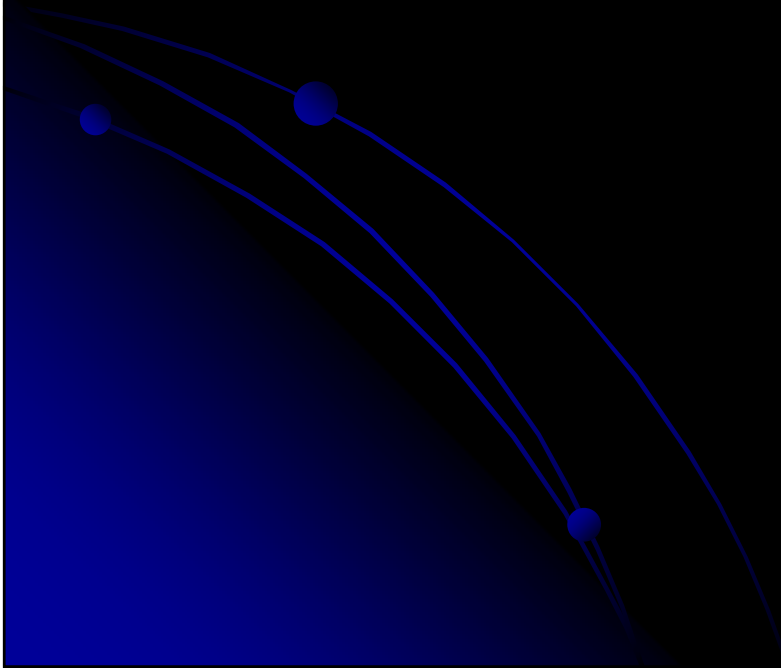

Podstata a funkce peněz

- Existence směny
- Vybrané zboží – všeobecný ekvivalent
- Historicky cca 150 druhů zboží – všeobecný ekvivalent (komoditní peníze)
- Drahé kovy → mince → mincovní regál → → prazáklad měnového práva
- Podstata peněz: 1. ekonomická
2. právní

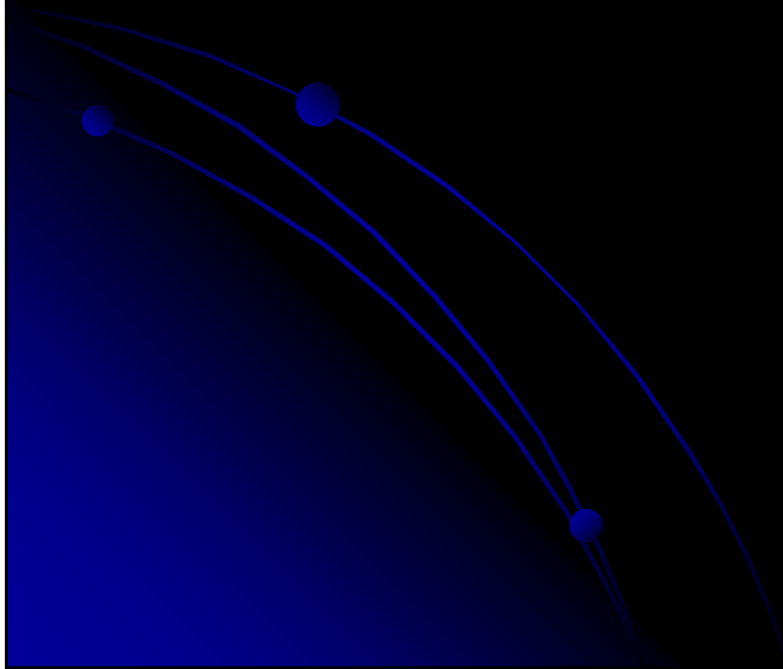
Ekonomická podstata peněz

- Zboží – všeobecný ekvivalent směny
- Užitná hodnota peněz vyplývá ze schopnosti jejich výměny za jakékoli zboží → všeobecný ekvivalent zboží

Ekonomická podstata peněz → funkce:

- Měřítko hodnot
- Prostředek cirkulace zboží (Z-P-Z)
- Platební prostředek
- Thesaurus – různá forma akumulace

Právní aspekty peněz

Právní podstatu peněz vyjadřují tři vzájemně provázané elementy:

1. Peněžní jednotka
 2. Peněžní suma
 3. Znak peněz
-

Peněžní jednotka

- Abstraktivní míra hodnoty
- V metalických soustavách: právem stanovené množství měnového kovu jako jednotka míry hodnoty statků
(1Kčs=0,123426 g zlata)
- Mocensky určený prostředek k vyrovnání dluhu
- Mocensky určený název a dílčí jednotky

Peněžní suma (částka)

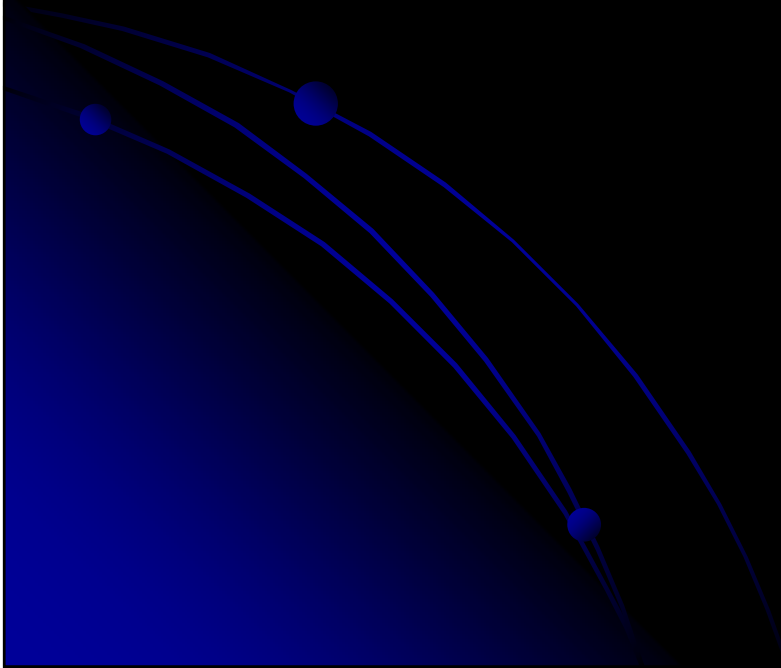
- Abstraktivní velikost hodnoty měřená v peněžních jednotkách.
- Abstraktivně vyjádřený dluh, pohledávka apod.
- Zaplacením dochází k přenesení abstraktivní hodnoty od dlužníka na věřitele

Znaky peněz

- Věc (§ 118 odst. 1 OZ)
- Nositel peněžní sumy
- Právní prostředek placení na území daného státu
- Součást soustavy znaků peněz
- Platidla, elektronické peníze ...
- Znak peněz není předmětem prodeje (kromě nákupu emisní banky od výrobce)

Peněžní systém České republiky

- Měnové právo
 - právo peněžního zřízení
 - právo peněžního oběhu

Peněžní zřízení

- ZČNB (6/1993 Sb.)
- Peněžní jednotka: koruna česká „Kč“
- ISO 4212 CZK (ISO 3166+měna)
- Emisní instituce: ČNB
- Parita: Ø
- Znaky peněz: mince, bankovky

Otázka č. 1

Nejnižší nominální hodnota bankovky?

Otázka č. 2

Které nominály Kčs v roce 1993
neměla?

Nominály, které Kčs v roce 1993 neměla

Otázka č. 3

Co bylo na bankovce 500 Kčs?

Peněžní oběh

HOTOVOSTNÍ OBĚH

- 37/1994 Sb. – postup při příjmu peněz a nakládání s nimi a při poskytování náhrad

BEZHOTOVOSTNÍ PLATEBNÍ STYK

- 124/2002 Sb. – ZPS
- 51/1992 Sb.- v. o platebním styku a zúčtování mezi bankami

Nucený oběh

Platidla:

- Platná x neplatná

→ stažená z oběhu

→ padělaná

→ pozměněná

- Celistvá x celá

→ opotřebovaná

→ poškozená

Nucený oběh

- FO – poškozené a opotřebované

- PO – opotřebované necelistvé
- poškozené

- FO a PO: oběžné mince

10 ks téže nominální hodnoty

- 100 Kč do nominálu 10 Kč, 500 Kč vyšší

Pamětní mince

- ČNB a banky – přijímají vše

DEVIZOVÉ PRÁVO

Soubor právních norem
regulujících nakládání s
devizovými hodnotami

Formální prameny

- **ZČNB** – část sedmá (§§ 35, 36) – *Pravomoc ČNB v devizovém hospodářství*
- **DZ** – zákon č. 219/1995 Sb., **devizový zákon**, ve znění pozdějších předpisů
- Smlouvy o podpoře a ochraně investic
- Prováděcí předpisy k DZ
- Sankční předpisy v devizovém hospodářství

DEVIZOVÉ HODNOTY

- **Peněžní prostředky v cizí měně**

valuty

devizy

- **Zahraniční cenné papíry**

(emitent cizozemec)

- **Finanční deriváty**

(penězi ocenitelná práva a závazky od nich odvozené)

Funkce regulace

- Ochrana devizových zájmů státu
- Usnadnění dosažení příznivé platební bilance
- Zamezení nekontrolovaného odlivu devizových prostředků do zahraničí
- Usměrnění alokace zahraničního kapitálu do nemovitostí v tuzemsku

Devizová správa

- Státní správa na úseku devizového hospodářství vykonávaná podle DZ a předpisů související
- Dělená správa:
 1. ve výlučné působnosti ČNB
 2. Ve výlučné působnosti vlády ČR
 3. v působnosti příslušného devizového orgánu

DEVIZOVÝ ORGÁN

MF:

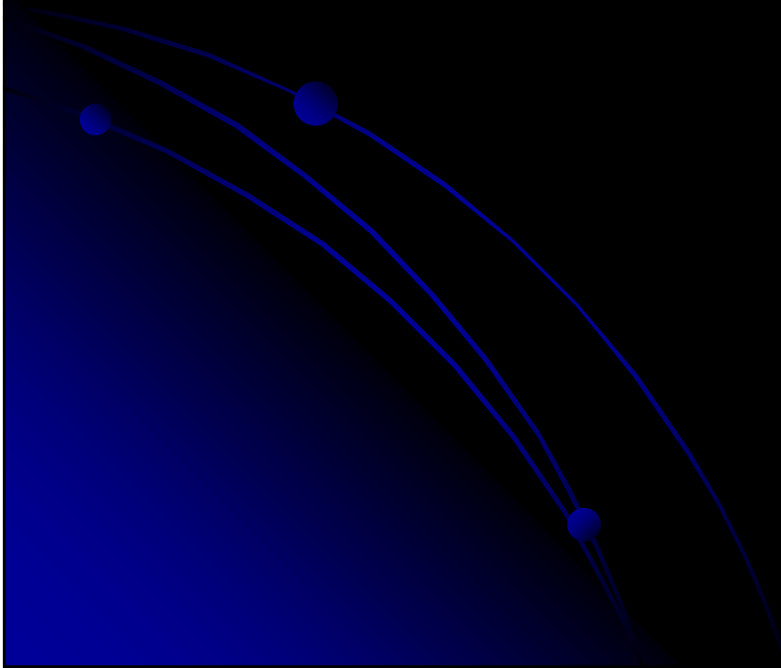
- ✓ Organizační složky státu
- ✓ Územní samosprávné celky
- ✓ Státní fondy
- ✓ Osoby z úvěrů poskytnutých nebo přijímaných ČR

ČNB: www.cnb.cz

Ostatní osoby

SUBJEKTY DEVIZOVÉHO PRÁVA

- Adresáti devizové správy
- Účastníci devizových obchodů

SUBJEKTY DEVIZOVÉHO PRÁVA

- Devizový status – soubor práv a povinností v devizovém hospodářství
- Určovatel příslušnosti: místo trvalého pobytu (FO), místo sídla (PO)

- **TUZEMEC**

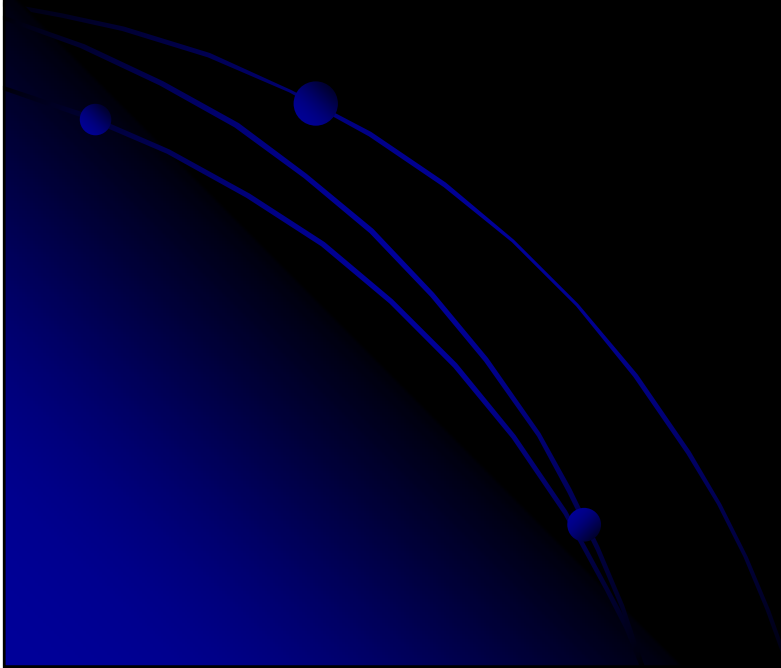
- **CIZOZEMEC**

Není rozhodující občanství!

Není rozhodující původ kapitálu!

DEVIZOVÉ MÍSTO

- Osoba provádějící obchody s devizovými hodnotami nebo poskytující peněžní služby jako předmět svého podnikání

Kategorie devizových míst

- Bankovní devizová místa
 - Nebankovní devizová místa s devizovou licenci
 - Koncesionářská devizová místa
 - Devizová místa s jednotnou licenci
-

Bankovní devizová místa

- Bankovní licence banky § 4 ZB (21/1992 Sb.)
- Bankovní licence pobočky zahraniční banky nepožívající výhod jednotné licence podle práva Evropských společenství § 5 ZB
- Licence – oprávnění provádět obchody s devizovými hodnotami nebo platební styk ve vztahu k zahraničí

Nebankovní devizová místa

- Devizová licence - § 3 DZ
- Osoba bez licence podle § 4, § 5 nebo § 5a a násl. ZB
- DL = podnikatelské oprávnění k provádění obchodů s devizovými hodnotami nebo poskytování peněžních služeb

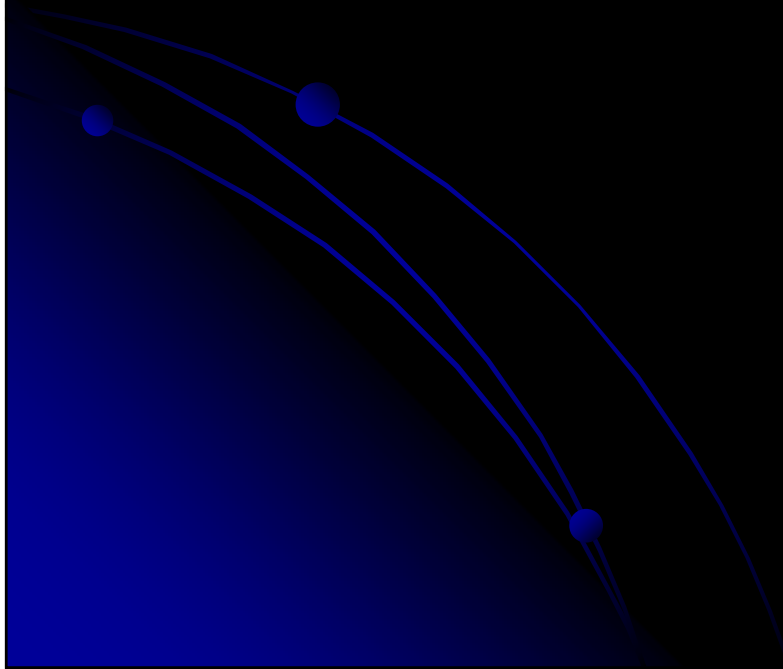
Koncesionářská devizová místa

- Živnostník
- Koncesovaná živnost „směnárenská činnost“
- Příloha 3 ŽZ (455/1991 Sb.)
- Udělení koncese po vyjádření ČNB
- Koncesní listina

Pouze NÁKUP cizí měny!

Devizová místa s jednotnou licencí

- Osoby oprávněné k provádění obchodů s devizovými hodnotami nebo k provádění platebního styku ve vztahu k zahraničí
- Princip jednotné licence - § 5a a násl. ZB

Nabývání nemovitostí v tuzemsku

- Relativní volnost
- Nabývání zemědělských pozemků
- Nabývání ostatních nemovitostí

§ 17 DZ

